

Duro Franković, Drvo nasred Podravine, Usmene pripovijetke, Tankönyvkiadó, Demokratski savez Južnih Slavena u Mađarskoj, Budimpešta 1986, 238 str.

Knjigu usmenih pripovijedaka *Drvo nasred Podravine* izdao je Demokratski savez Južnih Slavena u Mađarskoj. Po hrvatskim naseljima (u Šomođu, u Lukovišću /Lakócsa/, Novom Selu /Tótújfalú/, Potonji /Potony/ i Brlobašu /Szentborbás/), te u baranjskom dijelu (Martincima /Felsőszentmárton/, Starinu /Drávasztára/, Križevcima /Drávakeresztúr/) i u nekoliko obitelji u Drvljancima /Révfalu/ prikupio ih je i knjigu pripremio istraživač usmene književnosti Hrvata i Srba u Mađarskoj Đuro Franković s Nastavničkog fakulteta Sveučilišta "Janus Pannonius" u Pečuhu.

Ove osamdeset i četiri priče namijenjene su djeci: 1/ da ih ona čitaju i kazuju kako bi naslijeđeno i prenošeno blago pridonijelo oplemenjivanju njihovih osjećaja i obogaćivanju mašte; 2/ da posluži u školama s dvojezičnom nastavom i pomogne djeci koja uče hrvatski ili srpski jezik kao predmet; 3/ da uvjeri čitaoca da usmena književnost i danas živi pa, ako se organski ugradi u školsku nastavu i čita i u roditeljskom domu, ona će se kao i do sada prenositi s koljena na koljeno. To je najbolji put, kaže autor, da se duhovna vitalnost naših predaka kontinuirano ugradi u svagdašnji naš narodnosni bitak.

U uvodu se ističe da "sadržaj i osnovni stil u našoj zbirci djelomično odudara od do sada objavljenih narodnih pripovijedaka jer su priče uobličene nešto slobodnije; sačuvana je autentičnost pripovjedačeva jezika, čak i onda kad on nije gramatički posve pravilan". Na primjer: "Bila jedna stara koza a ta imala sedam male koze. - Deco moja, ja idem na pašu. Donet ću vam mleko. Zaključat ću vas, a nemojte unutra nikog pušcat! Kozice so obećale da neće otvorit vraca nikom..." (*Kozice i kurjak*). Ipak to nije primarno lingvistički dokument o narječju tih sredina, već i zbog toga "što kazivači u svoje kazivanje upleću i mnoga obilježja književnog jezika, a koja ne karakteriziraju mjesne govore" (podravski štokavski, kajkavski, štokavsko-kajkavski).

Sadržaji priča su različiti (od bajke do anegdote), neki su šire poznati (*Snjeguljica, U kralja Trojana kozje uši, Lisica i roda, Kozice i kurjak*, npr.), ali su na poseban način ispričane. Počeci pripovijedaka su gotovo uvijek realni, ali kada se junak otisne u čarobnu pustolovinu, postane nezavisan od kategorije vremena i prostora. Tu mali junaci i siromasi stižu upravo onamo "gdje je život postao dobrim". U njima imaju odlučnu ulogu fantastične sile i zbivanja.

Među junacima ima budalaša, lijenčina, prevaranata, dobrih ljudi i zlih žena i obratno: nevaljalih i lijenih muževa i vrijednih supruga.

U *Napomenama o pripovjedačima* donose se podaci o dvadeset i dva kazivača i kazivačice koji su ove tekstove pričali za vrijeme zajedničkih radova, u manjim društvima, ili djeci pred spavanje. Na kraju knjige dodan je rječnik manje poznatih riječi.

Knjiga je lijepo uređena, ilustrirana je crtežima Ane Šnajderić i fotografijama Lászlá Körtvélyesia.

ANTE NAZOR

Narodne pripovijetke, priredio Josip Kekez, Mladost, Zagreb 1985, 194 str.

Ova lijepo opremljena edicija, kakve su i ostale knjige biblioteke *Vjeverica* u izdanju Mladosti, sadrži izbor narodnih odnosno usmenih pripovijedaka i predaja "namijenjen lektiri za učenike osnovne škole". Izbor tekstova raznolik je i prilično dobro odmjeran svojim istodobnim uključivanjem pripovijedaka iz prošlostoljetnih, već klasičnih zbirki i iz zbirki s novijim zapisima. Takav pristup daje čitateljima potpuniji uvid u naš usmeni pripovjedački repertoar.

Zanimljivo je da je u zbirci, namijenjenoj također đacima istoga uzrasta, koju je priredila autorica ovog prikaza (*Što nije nikad bilo...*, Školska knjiga, Zagreb 1986) - a obje su zbirke pripremljene vremenski usporedno i nezavisno jedna o drugoj - izbor pripovijedaka veoma različit: ima svega nekoliko istovjetnih tekstova. To je dobro. Time se mladim čitateljima, ako im